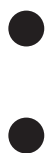

TSAREN

*f*ritanke.se

översättning av
Manne Svensson

BILL
BROWDER

Författarens anmärkning

Det här är en sann historia som med säkerhet kommer att provocera vissa mycket mäktiga och farliga personer. För att skydda oskyldiga personer har därför en del namn, platser och detaljer ändrats.

Innehåll

1	Gripen i Madrid	9
2	Flöjten	23
3	John Moscow	29
4	Fotspår i snön	37
5	Kartan	45
6	Finrosforum	53
7	Brottskonferensen i Cambridge	61
8	Skyll på de döda	67
9	Schweizisk anmälan	75
10	Aleksandr Perepilitnij	85
11	Honungsfällan	93
12	Den moldaviska filen	107
13	Hôtel Le Bristol	113
14	New York-kopplingen	117
15	SDNY	123
16	John Moscows återkomst	131
17	Övervakning i Aspen	141
18	Thomas Griesa	151
19	The Daily Show	161
20	Boris Nemtsov	175
21	Pil i halsen	187
22	Vladimir Kara-Murza	201
23	Diplomatväskan	209
24	KGB:s giftfabrik	219
25	Fiskmäsen	231

26	Mandamusen.....	239
27	Cellisten.....	247
28	Dezinformatsija.....	259
29	Stryka Magnitskij.....	271
30	Banka grodor.....	277
31	FARA	289
32	Dossiern.....	297
33	Chlebnikovfallet.....	307
34	Senator Grassley.....	323
35	Trump Tower.....	329
36	Senatens justitieutskott	339
37	Global Entry	349
38	Danske Bank	357
39	Ett »fantastiskt erbjudande«.....	365
40	98 – 0.....	375
41	234 miljarder dollar	385
	Epilog.....	393
	Länkar och juridiska dokument.....	403
	Tack	405
	Om författaren.....	412

Gripen i Madrid

Våren 2018

DET VAR EN sällsynt sval senvår i Madrid. Jag hade tagit flyget dit för ett möte med José Grinda, Spaniens främste korrupsionsbekämpande åklagare. Jag var där för att presentera bevis för att svarta pengar med koppling till mordet på min ryske advokat Sergej Magnitskij hade använts till förvärv av lyxvillor längs Spanska solkusten. Mötet skulle hållas klockan elva på förmiddagen nästa dag, vilket i Spanien betraktas som ett tidigt morgonmöte.

När jag kom till hotellet den kvällen skyndade sig hotelldirektören fram till lobbydisken och föste receptionisten åt sidan. »Mr Browder?» frågade han. Jag nickade. »Välkommen till Gran Hotel Inglés. Vi har en mycket speciell överraskning åt er!«

Jag har bott på väldigt många hotell, och att hotelldirektören har en överraskning åt mig hör inte till vanligheterna. »Vad då för något?» undrade jag.

»Det ska ni få se. Jag gör er sällskap till rummet.« Han talade vårdad engelska. »Kan ni vara snäll att ge mig ert pass och kreditkort?» Jag gav dem till honom. Han skannade passet och drog kreditkortet – ett svart American Express-kort som jag nyligen uppgraderats till. Han gav mig rumsnyckeln med bägge händer kupade på ett lite lätt japanskt vis och klev fram runt disken. Han höll ut armen och sa. »Den här vägen. Var så god.«

Jag gick till hissen tätt följd av hotelldirektören. Vi åkte till våningen högst upp.

När dörrarna öppnades klev han åt sidan för att låta mig stiga ut först, men när vi väl kommit ut i korridoren skyndade han förbi mig och stannade framför en vit dörr. Han famlade en liten stund efter huvudnyckeln, sedan öppnade han dörren till rummet. Jag kikade in. De hade uppgraderat mig till presidentsviten. Jag var ganska säker på att det inte berodde på vem jag var, utan att det hade med det där nya American Express-kortet att göra. Jag hade alltid undrat vad som var grejen med det där. Nu förstod jag.

»Oj«, sa jag.

Jag gick genom hallen och in i ett vitt vardagsrum inrett med smakfulla moderna möbler. På ett lågt bord stod ett urval av spanska ostar, Ibéricoskinka och frukt. Hotelldirektören sa att det var en ära att ha mig som gäst, även om jag tvivlade på att han visste någonting om mig utöver vilket kreditkort jag hade på mig.

Han följde med mig runt i sviten och sökte mitt gillande. Först kom vi till en matsal där bordet var dukat med bakelser, choklad och champagne på is, sedan till läsrummet med ett litet privat bibliotek, därefter en lounge med bardisk i glas, ett litet arbetsrum med dämpad belysning och slutligen till sovrummet, med ett fristående badkar placerat strax under ett högt fönster.

Jag var tvungen att hålla tillbaka ett skratt. Självklart gillade jag rummet – vem skulle inte ha gjort det? – men jag var ju bara i Madrid på affärsresa över natten. Det skulle ha behövts en grupp på sex personer för att äta upp all mat som de dukat upp. Och hade hotelldirektören känt till mitt ärende i stan – att prata med en högt uppsatt åklagare om just den sortens ryska gangstrar som brukade beställa sådana här sviter – så skulle han nog inte ha varit lika entusiastisk. Men jag ville inte vara oförsämd. Medan vi fortsatte runt mot svitens entré nickade jag uppskattande. »Det är väldigt fint«, sa jag. »Tack ska du ha.«

Så fort han hade gått ringde jag min fru Jelena, som var hemma i London med våra fyra barn. Jag berättade allt om mitt rum, hur extravagant och absurt det var, och hur mycket jag önskade att hon var där med mig.

Efter telefonsamtalet bytte jag om till jeans och en tunn, långärmad tröja, gick ut på en kvällspromenad på Madrids gator och förberedde mig mentalt inför nästa dags möte med José Grinda. Efter en stund gick jag dock vilse i gytret av gator och torg och blev tvungen att ta en taxi för att komma tillbaka till hotellet.

Nästa morgon var det strålande solsken. Till skillnad från dagen innan skulle det bli varmt.

Runt kvart över åtta kollade jag igenom mina papper och visitkort och öppnade dörren för att gå ned och äta frukost.

Jag tvärstannade.

På trappavsatsen stod hotelldirektören med ena handen i luften.

På vardera sidan om honom stod en polis i uniform. De hade märken på sina nystrukna marinblå skjortor som det stod POLICIA NACIONAL på.

»Jag ber om ursäkt, mr Browder«, sa hotelldirektören och tittade ned i golvet. »Men de här männen behöver se er legitimation.«

Jag överlämnade mitt brittiska pass till den större av de båda bistra poliserna. Han granskade det och jämförde med ett papper som han höll i andra handen. Sedan sa han något till hotelldirektören på spanska, ett språk jag inte förstår.

Hotelldirektören översatte. »Jag är ledsen, mr Browder, men ni måste följa med de här männen.«

»Varför då?« frågade jag och tittade förbi honom.

Han vände sig till den större polisen och rabblade något på spanska.

Polismannen stirrade mig rakt i ögonen och sa: »Interpol. Ryssland.«

Fan.

Ryssarna hade försökt få mig arresterad i flera år, och nu lyckades de till slut.

När adrenalinet slår på lägger man märke till märkliga saker. Jag såg att hotelldirektören hade en liten fläck på kavajslaget. Dessutom märkte jag att han snarare än att se skuldmedveten ut verkade orolig. Och det framgick att det inte var mig han var orolig för. Det som bekymrade honom var att hans presidentsvit inte skulle vara tillgänglig så länge mina tillhörigheter fanns där. Han ville få ut mina saker så fort som möjligt.

Han bytte snabbt några ord med poliserna, sedan sa han: »De kommer att ge er en stund att packa ihop era saker.«

Jag skyndade mig genom de olika rummen till sovrummet medan poliserna väntade i hallen. Plötsligt förstod jag att jag var ensam och såg ett tillfälle. Rumsuppraderingen som tidigare verkat så meningslös kändes nu som en skänk från ovan.

Jag ringde Jelena. Men hon svarade inte.

Sedan ringde jag Ruperto, min spanske advokat, som hade ordnat mötet med Grinda. Inget svar där heller.

Medan jag skyndade mig att packa mindes jag något som Jelena hade sagt efter att jag blivit kvarhållen på flygplatsen i Genève i februari samma år. »Om något sådant någonsin händer igen, och du inte får tag i någon, lägg upp det på Twitter.« Jag hade börjat använda Twitter ett par år tidigare och var vid det laget uppe i omkring 135 000 följare, många av dem journalister, statstjänstemän och politiker på olika håll i världen.

Jag lydde hennes råd och twittrade: »Akut: Blev just gripen av spansk polis i Madrid på en rysk arresteringsorder genom Interpol. På väg till polisstationen just nu.«

Jag tog min väska och gick tillbaka till de båda väntande poliser. Jag trodde att jag skulle bli formellt arresterad, men de betedde sig inte som poliserna på film. De satte inte på mig

handklovar, sökte inte igenom mina kläder och tog inte mina saker. De sa bara åt mig att följa med.

Vi begav oss ned till lobbyn utan ett ord till varandra. Poliserna stod bakom mig medan jag betalade hotellräkningen. Vi bemöttes med stirrande blickar från andra hotellgäster som strömmade förbi.

Hotelldirektören, som nu var tillbaka bakom disken, bröt tystnaden. »Vill ni lämna väskan hos oss medan de här båda herrarna tar er till polisstationen? Jag är säker på att detta kommer att gå fort att reda ut.«

Med tanke på det jag visste om Putin och Ryssland var jag inte lika säker. »Jag behåller mina saker, tack«, svarade jag.

Jag vände mig om mot poliserna. Med den ene framför och den andre bakom mig leddes jag ut till deras lilla Peugeot till polisbil. En av poliserna tog min väska och lade den i bagageutrymmet, den andre föste in mig i baksätet.

Dörren slog igen med en smäll.

Ett tjockt plexiglas separerade mig från poliserna. Baksätet bestod av hårdplast, som sittplatser på en idrottsarena. Det fanns inga dörrhandtag och ingen möjlighet att veva ned rutor. Interiören avgav en lätt anstrykning av svett och urin. Föraren startade bilen medan den andre polisen satte på blåljus och sirener. Och så åkte vi iväg.

Så fort bilens sirener började tjuta var det en skrämmande tanke som slog mig: Tänk om de där männen inte alls var poliser. Tänk om de på något sätt hade lyckats få tag i uniformerna och polisbilen och bara låtsades vara poliser.

Tänk om de i stället för att köra mig till polisstationen skulle köra mig till ett flygfält, sätta mig på ett privatplan och skicka iväg mig till Moskva.

Det var inte bara en paranoid fantasi. Jag hade blivit mordhotad massor av gånger, och flera år tidigare hade jag rentav

varnats av en amerikansk statstjänsteman att ett »extraordinärt utlämnande« planerades för mig.

Hjärtat bultade. Hur skulle jag ta mig ur det här? Jag började oro mig för att människorna som såg mitt inlägg på Twitter inte skulle tro mig. De kanske skulle tro att mitt konto hade blivit kapat eller att det bara var något slags skämt.

Tack och lov hade polismännen – eller vad de nu var för något – inte tagit telefonen ifrån mig.

Jag plockade upp den ur jackfickan och tog en bild i smyg genom plexiglasets på polisernas bakhuvuden och polisradion som var fäst vid instrumentbrädan. Jag twittrade genast bilden.

Bill Browder ✓
@Billbrowder

In the back of the Spanish police car going to the station on the Russian arrest warrant. They won't tell me which station

8:36 am · 30 May 2018 · Twitter for iPhone

Bill Browder via Twitter. © BILL BROWDER

Om det var någon som hade tvivlat på att jag blivit gripen gjorde de det definitivt inte nu.

Mobilen var i tyst läge, men efter bara några sekunder lystes den upp. Samtal började komma från journalister över hela världen. Jag kände inte att jag kunde svara på dem, men så ringde min spanske advokat. Honom bara *måste* jag upplysa om vad som hände, så jag duckade bakom avdelaren och kupade handen över telefonen.

»Jag har blivit arresterad«, viskade jag. »Jag är i en polisbil.«

Poliserna hörde mig. Föraren girade ut mot vägkanten. Bägga männen kastade sig ut. De öppnade dörren på min sida och den större polismannen släpade ut mig på gatan. Han muddrade mig aggressivt och beslagtogs båda mina telefoner.

»Inga telefoner!« skrek den mindre polisen. »Arresterad!«

»Advokat«, sa jag till honom.

»Ingen advokat!«

Den större av dem knuffade in mig i bilen igen och smällde igen dörren. Sedan åkte vi iväg och slingrade oss igenom Madrids gamla stadskärna.

Ingen advokat? Vad i helsike skulle det betyda? Det här var ju ett EU-land. Jag var helt säker på att jag hade rätt till en advokat.

Jag tittade ut på gatorna och sökte efter tecken på att en polisstation skulle dyka upp. Fann inget. Jag försökte övertyga mig själv: *Jag blir inte kidnappad. Jag blir inte kidnappad. Jag blir inte kidnappad.* Men det skulle ju absolut kunna vara en kidnappning det rörde sig om.

Vi svängde tvärt och fastnade plötsligt bakom en dubbel-parkerad flyttbil. Medan bilen gick på tomgång fick jag panik och försökte desperat komma på ett sätt att ta mig ut. Men det fanns inget.

Så småningom kom flyttbilschauffören ut ur en byggnad i närheten, såg polisbilens blinkande ljus och flyttade sitt